Landgoedwandeling Wijk bij Duurstede - Cothen

Auteur: Marycke Naber

Kasteel Duurstede, binnenstad, Kromme Rijn, natuurgebied Vikinghof, kasteel Rhijnestein
De vestingstad Wijk bij Duurstede, die in 1300 stadsrechten kreeg, ligt van oudsher op een strategisch kruispunt van vaarwegen. De stad is vooral bekend vanwege de vroegmiddeleeuwse handelsstad Dorestad. Ook zijn er voorwerpen uit de Romeinse tijd opgegraven. De wandeling leidt langs kasteel Duurstede, door het centrum van Wijk bij Duurstede langs de Kromme Rijn, door natuurgebied Vikinghof en via een fietspad en het Zandpad naar Cothen met kasteel Rhijnestein.

Routebeschrijving

Loop vanaf bushalte Amstel in de richting van het winkelcentrum en ga voor het kruispunt LA over het fietspad. Ga aan het eind RA (Overloop) en volg het fietspad voorbij de basisschool aan je rechterhand. Na een tegelfietspad volgt een boomgaard aan je rechterhand. Daar ga je het 1e voetpad RA, daarna RA door de klaphekken, langs het informatiepaneel over de Hordenboomgaard.

Deze is in 1945 aangeplant door monniken van de parochie van Petrus en Paulus te Cothen. In 1972 kocht de gemeente de boomgaard, met als voornemen er een plantsoen van te maken. Dankzij Adriaan Dikker, die in 1986 het initiatief nam om de verwaarloosde hoogstamboomgaard met vrijwilligers te beheren, en de in 1993 opgerichte Stichting Hordenboomgaard is deze behouden gebleven. Er staan 120 goudrenetten en 9 James Grieves.

Loop na de klaphekken aan het eind van het pad RD. Houd na de speeltuin rechts aan, ga aan het eind RA, langs het grasveld en Kwalitaria Duurstede. Ga aan het eind RA, steek meteen LA de Hordenweg en het fietspad over en ga RA over het tegelvoetpad. Volg dat langs de flatgebouwen. Houd links aan over het asfaltpad. Als dat evenwijdig aan een klinkerweg loopt, steek je deze even later over.

1. Loop RD over het houten bruggetje. Ga het 1e asfaltpad met fruitbomen erlangs LA, aan het eind RA (Dijksingel). Ga vlak voor de Lekdijk scherp LA, een gruispad, daarna LA over het bruggetje. Blijf daarna RD lopen. Het halfverharde pad met lantaarnpalen voert naar het kasteel Duurstede. Ga aan het eind LA langs de ophaalbrug en RD over het halfverharde pad.

De zware bakstenen woontoren is in 1270 gebouwd door Zweder I van Abcoude. In de tweede helft van de vijftiende eeuw liet bisschop David van Bourgondië het kasteel grondig verbouwen, waarbij de oude donjon volledig werd ingesloten door nieuwbouw. De Bourgondische toren stamt ook uit die tijd. Bij de laatste grote uitbreiding in 1577 werd een aarden omwalling met bastions om het kasteel opgeworpen, die in de 19e eeuw door landschapsarchitect Zocher tot park is omgevormd.

Eind 17e eeuw verviel het kasteel, vanwege verwaarlozing en vernielingen door Franse troepen tijdens het rampjaar 1672, tot een ruïne. Alleen de donjon en de Bourgondische toren hebben de tand des tijds doorstaan. Begin 20e eeuw zijn de overige resten van het gebouw geconsolideerd en opgemetseld tot een kleine hoogte boven het maaiveld, wat een idee geeft van de vroegere omvang van het kasteel. Naast de toegangspoort zijn nog wat hoger oprijzende delen van de buitenmuur en een hoektoren te vinden.

Ga bij het 1e bruggetje RA, volg het pad langs de slotgracht tot een rond pleintje. Ga daar LA en loop na de toegangspoort van het kasteel RD.

2. Ga het 1e klinkerpad LA door een voetgangerssluis, aan het eind RA, een lindenlaan (Mazijk, genoemd naar de familie Maseijk die er in de 16e eeuw woonde).

Dit was vanaf de 15e eeuw een gracht, oorspronkelijk Arkgracht geheten, tussen het kasteel en de kerk. Deze is in de 17e eeuw gedempt.

Ga LA door de 1e opening in de muur, aan het eind van het grasveld RA. De klinkerstraat gaat over in een halfverhard pad. Aan het eind ga je RA, door de muuropening, daarna LA door de Lindenlaan. Ga RA door de 1e muuropening, langs een parkeerplaats en door een poort. Ga daarna LA (Muntstraat), aan het eind RA (Oeverstraat), aan het eind scherp LA naar de molen.

De korenmolen Rijn en Lek is in 1659 gebouwd als runmolen, voor het malen van eikenschors voor de leerlooierij. Als vroeg exemplaar van een ronde stenen bovenkruier is de molen al bijzonder. Bovendien is de molen als enige in Nederland op een oude stadspoort, de zogenaamde Leuterpoort uit de 14e eeuw, gebouwd. De molen maalt elk weekend graan op windkracht en is zondags van 12.30 tot 17.00 te bezichtigen. Zie ook het informatiebord.

Sla vlak voor de molen LA over het klinkervoetpad. Ga het 1e voetpad LA, Wildemansteeg, aan het eind daarvan RD, Peperstraat. Ga na de Grote of Sint Janskerk RA, Markt, langs het oude stadhuis.

De kleine tufstenen kruiskerk uit ca. 1300 is na 1365 vergroot met twee zijbeuken. Bisschop David van Bourgondië, die zich in 1459 op kasteel Duurstede vestigde, gaf in 1486 opdracht tot de bouw van de huidige toren en vergroting van de kerk. Onder latere bisschoppen is de hallenkerk getransformeerd in een basiliek. In 1581 werd het een protestantse kerk. Op het informatiebord aan de toren staat meer informatie.

Het oude stadhuis met classicistische voorgevel is in 1662 gebouwd ter vervanging van een laatmiddeleeuwse voorganger.

Ga aan het eind RA en meteen LA, Rijnstraat. Steek aan het eind de asfaltweg over en loop RD over de doodlopende straat (Kromme Rijn).

3. In de bocht naar rechts ga je LA over het bruggetje, even later RA door de poort. Loop aan het eind van het woonerf RD door de voetgangerssluis en over het tegelpad. Ga daarna RA (Zaagmolen), aan het eind van de klinkerstraat RA. Na het bord 'doodlopende weg' staat aan de rechterkant een informatiepaneel over Dorestad.

Rond 800 was Dorestad de grootste en rijkste stad van het land, met tolheffing en een eigen munt. In de 12e eeuw was de handelsplaats verdwenen, met name door concurrentie van andere steden. In eerste instantie wist niemand waar Dorestad had gelegen. In 1841 werd meer dan 500.000 kg aan botten opgegraven, die tot beendermeel voor bemesting werden vermalen. Tussen de beenderen kwamen zilveren munten en sieraden van brons en edelmetaal tevoorschijn. Vanaf 1967 werden bij grootscheepse opgravingen allerlei voorwerpen, houten palen van de havenkades en uitgebreide grafvelden blootgelegd langs de Kromme Rijn, de oude hoofdloop van de Rijn.

Ga voor de verkeersdrempel RA over het gruispad. Aan het water heeft men vier verkleinde reconstructies van dammen ten tijde van Dorestad gemaakt. Sla voor het water LA en loop om de volkstuintjes heen, ga aan het eind RA over de asfaltweg.

4. Ga meteen na het begin van het fietspad RA over het gruispaden vlak voor het eind daarvan LA over het graspad. Aan het eind van het water ga je LA, bij het fietspad LA. Steek meteen RA de weg over, loop daarna LA langs de Nieuwe Weg. Ga meteen RA over het voetpad. Houd rechts aan. Het asfaltpad gaat over in een gruispad langs de Kromme Rijn. Loop aan het eind RD over het asfaltpad langs het water. Ga bij de kruising met een smal asfaltpad RA, aan het eind RA over de brug.
5. Steek aan het eind van het fietspad LA de weg over en loop RD, Groenewoudpad, een voormalig jaagpad. Pad naar rechts negeren. Ga verderop RA door het klaphek, over het graspad door natuurgebied Vikinghof.

In het gebied, in bezit van Het Utrechts Landschap, bevond zich vroeger het gelijknamige zwembad. Bij archeologisch onderzoek bleek dat er vroeger een middeleeuws kasteeltje, waarschijnlijk Huis Riebeeck, heeft gestaan. De hofstede was mogelijk het stamhuis van de familie Van Riebeeck. Jan van Riebeeck, een koopman in dienst van de VOC, bouwde in 1652 een fort waar omheen Kaapstad ontstond.

Volg het pad naar links door een bosje. Loop bij het brede graspad RD. Het smalle halfverharde pad gaat over in een graspad. Ga aan het eind na een klaphek LA. Volg dit asfaltfietspad met een bocht naar rechts. Ga aan het eind LA over de asfaltweg. Sla vlak voor de voorrangsweg LA de klinkerweg in en steek meteen RA de voorrangsweg over (kijk uit!). Ga bij wegwijzer 9336.5 RA, steek de voorrangsweg over (links bevindt zich Landwinkel / Schenkerij De Kersenhut) en loop RD, Zandpad.

6. Ga de 1e klinkerweg schuin LA. Deze gaat over in een kiezelpad respectievelijk smal zandpad. Steek na de voetgangerssluis de grindweg over en loop RD over het smalle pad. Volg daarna de asfaltweg met een paar bochten en ga aan het eind daarvan RA (Dorpsstraat). Ga na nr. 20 RA naar de protestantse of St. Agneskerk.

De oorspronkelijke kerk uit ca. 1200 is tijdens schermutselingen rondom kasteel Rhijnestein - tussen troepen van graaf Willem V van Holland en bisschop Jan van Arkel van Utrecht - verwoest en in de 15e eeuw herbouwd. Nadat de kerk in 1672, het rampjaar, door Franse troepen was verwoest, is deze opnieuw herbouwd, echter zonder toren. In 1890 is het gebouw vergroot tot de huidige omvang. Voor de ingang van de kerk bevindt zich een gedicht van André F. Troost.

Ga LA door het metalen hek, daarna LA (De Brink), aan het eind RA. Ga meteen na cafetaria Het Oude Raedthuys RA, In de Bogerd, aan het eind RA, Ambachtspad. Ga bij de driesprong LA, Rhijnestein. Na de brug over de Kromme Rijn bevindt zich aan de rechterkant kasteel Rhijnestein.

De voormalige ridderhofstad werd voor het eerst vermeld in 1248. In 1368 betrok Jan van Rhijnestein, roofridder en bastaardzoon van de bisschop van Utrecht, het kasteel. In de loop der tijd zijn delen van het complex verscheidene malen beschadigd, weer opgetrokken en verbouwd. De oude woontoren is nog origineel en stamt in elk geval van voor 1361, het poortgebouw met duivenzolder waarschijnlijk uit dezelfde periode.

7. Ga daarna LA over het karrenspoor (Beukenlaan). Steek aan het eind de weg over en ga RA door de fietstunnel.

Wil je terug naar de parkeerplaats bij bushalte Amstel, loop dan RD over het fietspad naar de bushalte van lijn 56.

Wil je naar de bushalte van lijn 56 richting Amersfoort, ga dan de trap op, steek RA de weg over en ga LA.

Wil je naar de bushalte van lijn 41 richting Utrecht, ga dan de trap op, LA over de tunnel en LA over het fietspad.

Praktische informatie

Kijken
Korenmolen Rijn en Lek, Dijkstraat 11. Open: zo 12.30 - 17.00

Eten en drinken
Kwalitaria Duurstede, Hordenweg 8 Wijk bij Duurstede, 0343-576616, duurstede.kwalitaria.nl
Kasteel Duurstede, Langs de wal 5-7 Wijk bij Duurstede, 088-0001510, kasteelduurstede.nl/daghoreca
Café 't Hoff, Markt 15a Wijk bij Duurstede, 0343-574848, cafethoff.nl, terras aan park Mazijk
Het Terras Wijk bij Duurstede, Dijkstraat 7a, 0343-597799, het-terras.nl
Allerlei horecagelegenheden in het centrum van Wijk bij Duurstede
Proeverij de Pronckheer, Graaf van Lynden van Sandenburgweg 2 Cothen, 0343-561505, pronckheer.nl. Open: do t/m za v.a. 18.00, zo 13.00-20.00
Landwinkel en Schenkerij De Kersenhut, Groenewoudseweg 18 Cothen, 0343-562799, dekersenhut.nl
Cafetaria Het Oude Raedthuys, Dorpsstraat 21 Cothen, 0343-561531, hetouderaedthuys.nl
Eetcafé 't Molentje, Dorpsstraat 53 Cothen, 06 51067638, cafetmolentje.nl
Venetia Steakhouse & Pizzeria, Sluishoofd 7 Wijk bij Duurstede, 06 25234618, venezia-wijkbijduurstede.nl (bij bushalte Amstel)
Chinees restaurant Chiu's Garden, Sluishoofd 14 Wijk bij Duurstede, 0343-576977 (bij bushalte Amstel)

Overnachten
Hotel-restaurant De Gouden Leeuw, Zandweg 8, 0343-591949, degoudenleeuw.org
Guesthouse het Atelier, Achterstraat 72, Wijk bij Duurstede, 0622407291, hetatelierwbd.nl

Openbaar vervoer
Bushalte Wijk bij Duurstede Amstel:lijn 56 Amersfoort-Wijk bij Duurstede
Bushalte Cothen Cotherweg: lijn 56 Amersfoort-Wijk bij Duurstede
Bushalte Cothen Provincialeweg: lijn 41 Utrecht-Wijk bij Duurstede

Parkeren
Parkeerterrein aan de Dukdalf achter winkelcentrum De Horden

Routebeschrijving, topografische kaart en GPS-track van deze wandeling vind je op Wandelzoekpagina: www.wandelzoekpagina.nl/wandeling/landgoedwandeling-wijk-bij-duurstede---cothen/16985/. Reactie, opmerkingen en aanvullingen zijn welkom op Wandelzoekpagina.

In de rijk geïllustreerde wandelgids Romeinse Veldtochten beschrijft Marycke Naber zeven routes in het Limesgebied, de noordgrens van het Romeinse Rijk: langs reconstructies van Romeinse wegen, wachttorens en fundamenten van forten, en langs musea en dergelijke waar opgegraven Romeinse schatten te bezichtigen zijn. Historica Ester Smit heeft bij elk hoofdstuk boeiende themaverhalen geschreven over het dagelijks leven van de Romeinen en hun relatie tot de oorspronkelijke bewoners. De gids is te bestellen op www.gegarandeerdonregelmatig.nl.